

způsobům slovesného děje (Slovesa okamžitá, kvantovací a omezovací)) atd. naznačují jistou neúplnost zpracování. Takový krok nelze při určeném rozsahu příspěvku negativně hodnotit. Kořenského výrok o chytání více tygrů současně napovídá, že při hlubším ponoření se do problému je jasné, že původní otázka nezůstane osamocena, ba naopak, přibudou k ní další a další. Je tedy vhodné ocenit alespoň krátké shrnutí či náčrt cest, jimiž se další úvahy mohou ubírat, které někteří autoři ke svým příspěvkům na závěr připojili. Dávají tak nám, čtenářům, pocit, že ten pomyslný tygr jednou přece jen bude chycen a správně identifikován. V některých klecích jich ale zatím pobíhá příliš mnoho, jiní se dokonce k oné lingvistické pasti ještě ani nepřiblížili na dohled.

LITERATURA

- ČERNÝ, J. – HOLEŠ, J. (2008): *Kdo je kdo v dějinách české lingvistiky*. Praha: Libri.
JAKLOVÁ, A. (ed.) (2008): *Člověk – jazyk – text*. České Budějovice: Jihočeská univerzita.
KARLÍK, P. – NEKULA, M. – PLESKALOVÁ, J. (eds.) (2002): *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

Michala Králíková

*Ústav českého jazyka FF MU
Arna Nováka 1, 602 00 Brno
kralikovam@seznam.cz*

Letní škola lingvistiky 2012 a 2013

Dačická Letní škola lingvistiky má již sedm let pevné místo v kalendáři českých lingvistických akcí. Každým rokem v druhé polovině srpna se na jižní hranici Čech a Moravy sjíždí několik desítek studentů a pedagogů jazykově zaměřených oborů, aby se zde společně vzdělávali a prožívali týden s lingvistikou. Tato pravidelná událost byla představena již několikrát (viz Pekaríková, 2008; Oplatek, 2010; Lehečková, 2010; Beneš, 2010; Prokšová, 2011; Kříž, 2011). V tomto příspěvku se ohlédneme za posledními dvěma ročníky. Nejprve se krátce soustředíme na samotný fenomén této letní školy (budeme se snažit ukázat čtenáři její specifika), následně se budeme zabývat programovou náplní každého z ročníků.¹

1 Fenomén Letní školy lingvistiky

Úspěch Letní školy lingvistiky je založen na několika formujících faktorech. Některé jsou částečně dány zvoleným formátem letní školy (v různých proměnách je očekáváme u podobně

¹ Na textu jsme se autorsky podíleli takto: Jan Křivan zpracoval ročník 2012, Anna Kadlecová se věnovala ročníku 2013, úvodní a závěrečné pasáže jsou dílem společným.

zaměřených akcí), jiné vyplývají z českých (dačických) specifik. Souhrnně jde o tyto tři aspekty:

(1) Čas a místo: škola probíhá v létě v Dačicích. Zdálnivě triviální sdělení v sobě ukrývá základní klíč k úspěchu. Dačice jsou malé a klidné historické město, které poskytuje jak prostor pro přednášky, tak pro příjemné neformální setkávání v průběhu dne a zejména pak večera. Díky nastavení programu existuje i místo pro odpočinek a nabrání sil v rámci volných půldní.

(2) Komunitní atmosféra: účastníci letní školy včetně organizátorů² jsou obvykle ubytováni v jedné prostorné budově (středního učiliště), kde zároveň probíhají i přednášky a kde se najde spousta příležitostí k setkávání.

(3) Zajímavé přednášky: jde samozřejmě o hlavní podmínku zdařilosti celé akce. Organizátoři vybírají přednášející tak, aby do Dačic přijížděli ukazovat vlastní výzkum a s ním také šíře představovali aktuální odborná témata, která obvykle nejsou v českém prostředí příliš reflektována. I proto najdeme v programu z podstatné části české lingvisty působící v zahraničí a také na české prostředí orientované zahraniční lingvisty. Vedle toho se zde představují aktuální výzkumy probíhající na českých univerzitách. Přednášející tak mladému publiku ukazují různorodé cesty, jimiž je možné se ubírat. V neposlední řadě se program v posledních letech soustředí i na předkládání praktických metodologických témat, zejména prostřednictvím workshopů, na nichž je možné si osvojit některé techniky a postupy. Každá lekce přednášky i workshopu technicky trvá 70 minut (většina témat bývá zpracována alespoň ve dvou lekcích).

Toto celkové nastavení školy umožňuje, aby zde každý účastník prožil týden plný podnětů: odborných, společenských i kulturních.

2 Šestý ročník (2012)

V programu letní školy 2012 se objevila témata různého zaměření: gramatická (zejména z perspektivy funkční lingvistiky, včetně představení terénního jazykového výzkumu; vedle toho také jedno téma generativistické), fonetická, sociolingvistická, dvě témata se zabývala psacími soustavami a jedno téma bylo věnováno metodám evoluční biologie v lingvistice. Prakticky a metodologicky zaměřenou náplň obstaraly čtyři přednášky uvádějící do statistických metod, které doplnil workshop zaměřený na zvládnutí základů ve statistickém programu R. Kromě toho mohli účastníci navštívit paralelní workshop kvantitativních metod a také samostatnou přednášku uvádějící do kvantitativní lingvistiky. Z tohoto přehledu témat (která budou níže rozvedena podrobněji) je patrné, že diverzita náplně je relativně vysoká. Náplň školy tak nelze shrnout pod jeden okruh disciplín, obecně však lze říci, že těžištěm programu jsou výzkumy vycházející z empirického studia spontánního i experimentálního jazykového materiálu, zatímco výrazně méně prostoru je věnováno tématům teoretickým založeným (z větší části) na introspekci.

Zvláštní pozornost posluchačů upoutaly dvě různé přednášky zabývající se otázkami, které přesahují hranice úzce vymezeného jazykového výzkumu. Marie Postma (Tilburg University) představila fonetický akustický výzkum, jehož ambicí je přispět k otázce (ne)arbit-

² Organizátoři jsou Ondřej Dufek, Jan Chromý, Jiří Januška a Filip Smolík. První je zaměstnanec Ústavu pro jazyk český AV ČR, další dva působí na Filozofické fakultě UK, čtvrtý z pořadatelů pracuje v Psychologickém ústavu AV ČR. Filozofická fakulta školy poskytuje finanční podporu a také odtud obvykle pochází i větší část účastníků letní školy.

rámnosti jazykového znaku, lépe řečeno prověřit, jakými způsoby se na fonetické rovině jazyka projevuje zvukový symbolismus. Prezентující své hypotézy, zpochybňující obecný postulát arbitrárnosti (zpochybnění tedy sahá daleko za hranice onomatopoických slov), úspěšně testovala a dokladovala na několika experimentech s mluvčími nizozemštiny a čínštiny. Navázala přitom na dřívější studie, které se zaměřovaly na vztahy mezi významem a kvalitou hlásek (jde o korelace sémantických antonymních škál jako velký/malý či světlý/tmavý se škálami artikulačními: přednost/zadnost, otevřenost/zavřenost, zaokrouhlenost/nezaokrouhlenost vokálů; znělost/neznělost, frikativnost/okluzivnost konsonantů). V experimentech Marie Postmy se například ukázalo, že intenzita, která artikulačně přísluší jednotlivým vokálům, má vliv na percepci významu „síly“ (zjednodušeně řečeno: slova s [a] jako hláskou vyslovovanou s největší intenzitou byla vnímána silověji než slova s hláskou [i]). Výsledky dalšího experimentu zase poukázaly na to, že mluvčí užívající hláskové písmo jsou vůči zvukovému symbolismu senzitivnější než mluvčí s logografickým písmem. (Přednáška pak dokonce inspirovala jednoho z účastníků, Jiřího Miličku, aby naprogramoval malý dotazník a mezi dalšími účastníky provedl sondu zaměřenou na odhad významu antonym v několika méně známých jazycích podle jejich hláskové podoby.)

Ohlas mezi posluchači vzbudil také egyptolog J i ř í J a n á k (Univerzita Karlova), který se ve své přednášce zabýval egyptskými výrazy *ach* a *ba*, založenými na znacích ibise skalního a čápa sedlatého. Na základě vývoje hieroglyfických znaků a zkoumání charakteristiky těchto dvou živočichů dokázal vyvodit překvapivé souvislosti mezi politicko-kulturním vývojem Egypta, jeho náboženstvím i klimatickými změnami, které v té době v Egyptě probíhaly. Zajímalá je především otázka výrazu *ach*, jeho tehdejšího významu a jeho reálného předobrazu ibise skalního. Přírodovědné zkoumání o způsobu života tohoto ptáka na jedné straně umožňuje doplnit a osvětlit náboženský význam daného znaku (jehož obvyklý překlad je *duch*, *blažený zesnulý*; z hlediska náboženského se jedná o vzkříšeného mrtvého, který disponuje nadpřirozenou mocí). Na druhé straně však pro ibise skalního dnes v Egyptě neexistují žádné kosterní pozůstatky (což je v ostrém kontrastu s dochovanými pozůstatky ostatních živočichů). K osvětlení tohoto problému se přednášející ve svém výzkumu podrobně zaměřil na vývoj výrazu (označujícího) tohoto znaku. Jeho postupná degradace (od věrného obrazu majestátního ptáka včetně dlouhého zobáku a volete v době archaické až takřka k obrazu husy v době zániku hieroglyfického písma) nikterak neodpovídá egyptskému zvyku věrného způsobu zobrazování. Ukazuje to spíše na to, že pták vymřel již v době archaické a jeho podoba byla později pouze kopírována. Podoba znaku se totiž zhoršuje právě od období, kdy se v Egyptě měnilo klima; jeho území opustili tehdy i lvi, žirafy či sloni. Na vytěsnění ibise skalního z jeho stanoviště navíc mělo patrně vliv i rozpínání měst v době politického vrcholu tzv. Staré říše. Informace o vývoji písma tak ve výsledku pomáhá i ornitologům. Náhorný je nakonec i pozdní vývoj významu daného znaku: v době, kdy se již *ach* vyobrazuje ve tvaru husy, dochází k důležité sémantické změně: znak ztrácí výlučný význam majestátu a stává se projevem jakékoliv nadpřirozené moci; na jeho místě se začíná používat sokol s lidskou hlavou.

Nyní se zaměřím systematicky na jednotlivé tematické okruhy. Témata gramatická byla zastoupena celkem čtyřmi přednášejícími. G r z e g o r z K r a j e w s k i (University of Manchester) ve svých čtyřech lekcích nejprve uvedl účastníky do způsobu studia osvojování jazyka z perspektivy přístupů založených na jazykovém užívání a následně ukázal, jak takový výzkum probíhá, když rozebral vlastní experimenty s osvojováním polských jmenných flektivních tvarů. Ukázalo se například, že v polštině dětem trvá velmi dlouho, než si při nakládání

s pády osvojí stejné schopnosti jako dospělí: ještě v osmi letech jim činí potíže rozumět větám s převráceným slovosledem (tj. tam, kde podmět a předmět jsou rozpoznatelné jen na základě pádových koncovek nominativu a akuzativu). S a n d r a B i r z e r (Universität Regensburg) uvedla účastníky do metod a vlastního výzkumu v rámci tzv. kolostrukční analýzy, což je korpusový přístup, který zkoumá kolokace jako součást gramatických konstrukcí (ve smyslu konstrukční gramatiky). R a d e k Š i m í k (Universität Potsdam) se prostřednictvím formálních sémantických a pragmatických teorií věnoval kategorii danosti (*givenness*), a to ve vztahu ke slovosledu a intonaci.

Mezi témata šířeji gramatická řadím i přednášku K a m i l a Š t u m p f a (Universität Leipzig), který představil, jakým způsobem probíhá komplexní jazyková dokumentace dialektů dolní lužické srbštiny v rámci rozsáhlého projektu DoBeS, kterého se účastní. Jedním z hlavních cílů projektu DoBeS je podrobná dokumentace více než 70 ohrožených jazyků tak, aby je bylo možné rekonstruovat i za mnoho let. Důraz je kladen na primární jazyková data a jejich vhodné zpracování. Promyšlena je proto řada metodologických i technických (včetně nahrávacích a softwarových) standardů pro tvorbu reprezentativního jazykového korpusu a jeho archivaci. Postupuje se přitom s ohledem jak na širší vědecké cíle, tak i na společenské hodnoty mluvčích ohrožených jazyků. Zohledněna je i stránka etická a právní. Kamil Štumpf představil proběhlou přípravnou a pilotní fázi dokumentace; u dolní lužické srbštiny (s 3 až možná 14 tisíci všech mluvčích) se očekává, že dialektálně zanikne v nejbližších deseti až patnácti letech.

Fonetický program naplnilo celkem pět prezentujících. Vedle Marie Postmy se představil také její manžel E r i k P o s t m a (Tilburg University). Postmovi kromě již zmíněné přednášky společně prezentovali výzkum, v němž experimentálně testovali dvě různé strategie vnímání řečové melodie (jedna skupina mluvčích se při poslechu a imitaci signálu zaměřuje na základní hlasivkový tón, zatímco druhá na celé spektrum zvuků). Erik Postma pak ukázal metodu automatické detekce osobnosti z řečového signálu, založenou na frekvenci a vycházející z postupů analýzy vizuálních obrazů. V á c l a v J o n á š P o d l i p s k ý (Univerzita Palackého) se věnoval percepci českých samohlásek, především ukázal vlastní výzkum, který se zabývá percepcí přechodů v trvání a kvalitě hlásek [ɪ], [i:] a [u], [u:]. J u l l i á n V i l l e g a s (University of the Basque Country) se věnoval z akustického hlediska vztahu mezi řečí a hudbou; ve druhé přednášce pak ukázal jak studovat rychlost řeči ve vztahu k jejímu porozumění. Percepci a porozumění se věnoval také P a v e l M a c h a č (Univerzita Karlova), který se zaměřil na artikulační redukce a řešil zejména otázku, jaké fonetické rysy musejí být v mluvě zachovány, aby posluchač ještě dokázal rozklíčovat obsah sdělení.

Okruh témat variační sociolingvistiky obstarali dva prezentující. J a m e s W i l s o n (University of Leeds) v první přednášce uvedl do problematiky dialektového kontaktu, s příklady z britského jazykového prostředí; v následující lekci pak ukázal svůj konkrétní výzkum jazykového chování moravských mluvčích žijících v Praze. Další přednášející, J a n C h r o m ý (Univerzita Karlova), pak představil vlastní pilotní výzkum o funkci protetického [v] v současné češtině mladých pražských mluvčích.

Dva pozvaní hosté se věnovali psacím soustavám. Jiří Janák se vedle zmiňované přednášky také šířeji zabýval egyptským způsobem zobrazování božstev a vytváření jednotlivých ikonografických motivů. P e t r K u b i š (v současnosti bez afilace) zase posluchačům představil vznik, vývoj a typologii čínského znakového písma.

Další přednášející, **Daniel Frynta** (Univerzita Karlova), představil metody evoluční biologie v lingvistice. Nastínil možnosti využití fylogenetických metod pro historickou lingvistiku (na základě publikovaných analýz) a vymezil je vůči tradičním klasifikačním metodám založeným na podobnosti.

Metodický úvod do statistiky pro lingvisty byl prezentován ve čtyřech přednáškách **Jana Volína** (Univerzita Karlova). Po probrání základních pojmů popisné statistiky především představil statistické testy, které se v lingvistice používají nejčastěji. **Filip Smolík** (Psychologický ústav AV ČR) pak v navazujícím workshopu vedl účastníky ke zvládnutí prvních kroků v programu R.

Disciplína kvantitativní lingvistiky byla obsažena jednak v přehledové přednášce **Jána Mačka** (Univerzita Komenského, Bratislava), jednak ve workshopu **Radka Čecha** (Ostravská univerzita), který se zaměřil na analýzu tzv. tematické koncentrace textu, při níž nechyběla ani praktická práce s Českým národním korpusem.

3 Sedmý ročník (2013)

Rok 2013 pokračoval v tradici představování zahraničních výzkumných témat českému publiku – přibližně polovina z šestnácti přednášejících dorazila do Dačic ze zahraničních univerzit v Sheffieldu, Vídni, Lipsku, Cambridgi a dalších.

Trí badatelé se věnovali osvojování mateřského jazyka. **Ágnes Lukács** (Budapest University of Technology and Economics) se věnovala fenoménu *vývojové dysfázie* (*specific language impairment*, SLI), která je charakterizována tím, že postižení nevykazují známky jakéhokoliv jiného kognitivního nebo mentálního deficitu, jejich postižení má být skutečně čisté jazykové. Ágnes Lukács však ve svých dvou přednáškách představila výsledky výzkumů ukazující, že tato specifická postiženost nejspíše není reálná, tedy že i v případech dětí se zdánlivě specificky jazykovým postižením jsou nalézány projevy poruch např. pracovní paměti a dalších oblastí.

Dvě přednášející z Univerzity Karlovy – **Eva Filippová** a **Gabriela Seidlová Málková** – představily výsledky výzkumů v oblasti osvojování pragmatických dovedností, resp. v oblasti osvojování čtení. Eva Filippová se zaměřila především na obecnější a širší seznámení s danou problematikou, Gabriela Seidlová Málková mluvila o dvou studiích zabývajících se faktory ovlivňujícími počáteční čtenářské dovednosti. K nim patří jak individuální kognitivní dovednosti, např. tzv. fonematické povědomí, znalost písmen nebo velikost slovníku, tak také tzv. ortografická hloubka, tedy míra korespondence mezi grafemickou a fonemickou reprezentací řeči, která může při vývoji čtenářské dovednosti způsobovat mezi-jazykové rozdíly.

Další část vystupujících badatelů se ve svých přednáškách orientovala na různé kognitivní aspekty jazyka u dospělých mluvčích. **Jana Bašnáková** (Max Planck Institute for Psycholinguistics) se rovněž zabývá experimentálním výzkumem pragmatické roviny jazykového chování. Její vystoupení posluchačům zajímavým způsobem shrnulo dosavadní zahraniční výzkum tzv. skalárních implikatur točící se kolem otázky, zda implikatury jsou, nebo nejsou automatické. Studie (např. Breheny – Katsos – Williams, 2006) jsou obvykle založené na následující úvaze: existují kontexty, v nichž daná (potenciálně automatická) implikatura neplatí. Potom, je-li automatická, musíme ji v následném mentálním kroku zrušit, což zabere více času, než v případě, že by automatická nebyla, takže by vůbec nevznikla. Experiment je tak založen na měření reakčních časů respondentů.

Bašnáková představila proti sobě stojící tzv. *neogriceovce*, podle nichž je např. význam slova *někteří* automaticky spojen s implikaturou *možná všichni*, a zastánce *teorie relevance*, podle nichž taková implikatura není automatická, takže výběr interpretace výrazu (vedle *někteří a možná všichni* to může být *někteří, ale ne všichni*; např. *Někteří lidé nesnáší tvoje vtípy*) je prováděn plně až na základě kontextu.

Několik po sobě jdoucích experimentů přinášelo výsledky částečně kolísavě hovořící ve prospěch obou teorií. Zajímavým závěrem (ovšem pouze přednášky, nikoli výzkumu) pak byly výsledky poslední studie, které mluví ve prospěch individuálních rozdílů souvisejících se sociálními a kognitivními schopnostmi jedince.

D e n i s a B o r d a g (Universität Leipzig) seznámila posluchače s výzkumem osvojování slovní zásoby při čtení. Výzkum se soustředí na počáteční fázi nezáměrného osvojování nových slov. V experimentu byla jako potenciální faktor ovlivňující tento proces testována syntaktická komplexita, manipulovaná hlavně jako míra výskytu závislých vět v daném textu.

V německých textech byla některá málo frekventovaná slova (např. *Ton* ‚keramická hlína‘) nahrazena pseudoslovy (*Ebel*), aby toto (pseudo)slovo bylo s jistotou pro všechny testované osoby nové – výzkumu se účastnili jak mluvčí němčiny jako cizího, tak jako mateřského jazyka. Aniž by si byly osoby vědomé, na co je výzkum zaměřen, proběhlo v rámci jednoho testovacího sezení po přečtení vícero takových textů (1) subjektivní hodnocení známosti různých slov, mezi nimiž byly i cílové neologismy, (2) úloha čtení vlastním tempem a (3) úloha detekce slova.³

Ve druhé úloze se neologismus objevil buď v adekvátním, nebo neadekvátním kontextu. Hodnocení výsledků pak vycházelo z předpokladu, že pokud si respondent slovo osvojil, čtení se s neadekvátním kontextem zpomalí, protože sémantická reprezentace bude narušena. V případě mluvčích němčiny jako druhého (cizího) jazyka skutečně docházelo k významnému zpomalení čtení, a to spíše u těch slov, která respondenti původně četli v syntakticky komplexnějších kontextech. Syntaktická komplexita textu tedy podle této studie usnadňuje osvojování nových slov během čtení.

Třetí zmiňovaná úloha byla doprovázená instrukcí ‚jako slovo označte i to, s nímž jste se poprvé setkali v tomto experimentu‘. Zde byly naopak interpretačně zajímavější výsledky mluvčích němčiny jako mateřského jazyka. Odpověď ‚*Ebel* je slovo‘, která byla v dané situaci adekvátní/správná, jim trvala déle, než ‚*Ebel* je pseudoslovo‘. Proporce tohoto výsledku odpovídala zároveň proporcí testovaných osob, které slovo *Ebel* hodnotily v první úloze jako neznámé/neexistující slovo – osoby si tedy zřejmě byly vědomy, že slovo v experimentu slyšely, ale jejich reprezentace tohoto slova nebyla dostatečně internalizovaná. Denisa Bordag předložila interpretaci těchto dat, která počítá s kontrastem sémantické a epizodické paměti: testované osoby si nová slova uložily pouze do té epizodické.

Podobně strhujícím a informacemi nabitým příspěvkem, jako byl ten lipský, byl i příspěvek N o r b e r t a V a n e k a (University of Cambridge). Ten se věnuje otázkám bilingvismu, takže během jeho dvou přednášek měli zájemci možnost seznámit se např. s několika studiemi zabývajícími se konceptuálními ‚pozůstatky‘ mateřského jazyka ve druhém osvojeném jazyce. Jednalo se o výzkumy ukazující, že i pokročilý mluvčí nějakého druhého jazyka si v úlohách, které plní v tomto druhém jazyce, zachovává některé konceptualizace typické pro svůj první

³ Respondent rozhoduje o sekvencích objevujících se na obrazovce, zda to jsou, nebo nejsou slova.

jazyk, např. se soustředí na určité aspekty sledovaného děje a jiným věnuje méně pozornosti nebo při popisu děje specifickým způsobem používá časové markery. Takové experimenty tak naznačují, že při studiu druhého jazyka není možné právě z důvodu tohoto konceptuálního „ulpívání“ dosáhnout jazykového projevu k nerozeznání od roditelského mluvčího.

Poněkud odlišným způsobem se na kognitivní aspekty jazyka podíval R a d e k O c e l á k (Univerzita Karlova), který se zabývá jazykovými kategorizacemi barevného spektra. V přednášce shrnul světové přístupy ke kategorizaci barev a k možnostem komparace této oblasti napříč různými jazyky, sám pak představil přístup využívající herně-teoretické kategorizační modely.

Jediným přednášejícím představujícím výsledky empirického fonetického výzkumu v tomto ročníku byl J o n a t h a n H a r r i n g t o n (Ludwig-Maximilians-Universität München). Soustředil se na zajímavé otázky týkající se zachycení hláskových změn v jejich průběhu. Ve své druhé přednášce představil dvě metody takového zkoumání jazykové změny, jednak percepční experiment (ověřující hypotézu, že např. mladší versus starší mluvčí budou reagovat jinak na jev, o němž předpokládáme, že se nachází v procesu změny), jednak longitudinální studii řečové produkce jednoho mluvčího, pro kterou byl použit korpus každoročních projevů britské královny Alžběty.

Čistě (konstrukčně) gramatickou analýzu představila M i r j a m F r i e d (Univerzita Karlova) v přednášce *Relativization strategies in Czech – constructional analysis of syntactic variation*, ve které se zabývala třemi typy konstrukcí vztažných závislých vět v češtině. Zatímco v české gramatice bývá tradičně věnována hlavní pozornost pouze typu se vztažným zájmenem *který* , přednáška se důsledně zaměřila i na analýzu dvou typů se zájmenem *co* (rozlišených podle toho, zda následuje, nebo nenásleduje anaforické zájmeno).

Na problematiku výpovědní hodnoty frekvenčních korpusových údajů se zaměřil N e i l B e r m e l (University of Sheffield). Ve své práci zkoumá vztah mezi uživatelskou akceptabilitou dubletních morfologických tvarů v češtině a jejich frekvencí v ČNK. Platí sice, že vysoká frekvence predikuje vysokou akceptabilitu a nízká akceptabilita predikuje nízkou frekvenci, nicméně i málo frekventované varianty vykazují relativně vysokou akceptabilitu; vztah mezi relativní frekvencí v korpusu a uživatelskou akceptabilitou tedy existuje, ale není přímočarý. Kromě představení výsledků výzkumu nabídl Neil Bermel posluchačům i průvodce praktickou metodikou přípravy poměrně rozsáhlého dotazníkového šetření akceptability jazykových jevů, které využil pro svou studii.

Komputačně zaměřené příspěvky měli posluchači letošní letní školy možnost vyslechnout celkem dva: E m m e r i c h K e l i h (Universität Wien) se ve svém vystoupení věnoval metodám kvantitativní textové analýzy a R o m a n N e r u d a (Ústav informatiky AV ČR) se přítomným pokusil metaforickou cestou vyložit učící principy některých typů moderních umělých inteligencí.

Tečku za celým týdnem pak udělal J a r o s l a v D a v i d (Ostravské univerzita), který odlehčenou formou s množstvím konkrétních příkladů představil „principy a fungování nevědecké etymologie“. V pátek po jeho přednášce následovala ještě závěrečná hodina dvou workshopů probíhajících v průběhu celého týdne. Zájemci si tentokrát mohli vybrat mezi Práci s Pražským závislostním korpusem J a n a Š t ě p á n k a (Univerzita Karlova) a Experimenty v psycholingvistice F i l i p a S m o l í k a, který přihlášené účastníky naučil základům práce s prezentačním systémem DmDX, v němž je možné připravit experimenty podobné těm, o nichž ve svém příspěvku mluvila např. Denisa Bordag.

4 Závěr

Z našeho přehledu je patrné, že Letní škola lingvistiky i v uplynulých dvou letech poskytla dostatek důkazů o své užitečnosti. Nabídla bohatý program a účastníkům dala mnoho příležitostí rozšířit si obzory, případně překročit hranice vlastní specializace a dozvědět se něco o aktuálních tématech jazykovědného a interdisciplinárního výzkumu v zahraničí i u nás, příležitostí setkat se s lingvistikou a lingvisty způsobem, který se velmi liší od běžné akademické výuky.

Úspěchem pro příští ročníky LŠL by jistě bylo, podařilo-li by se masivněji propagovat akci i mezi nelingvistickými studenty a přilákat tak více posluchačů např. z oboru psychologie či informatiky. Dačická letní škola by v takovém případě byla ideálním prostorem pro vznik interdisciplinárních badatelských kontaktů.

Do dalších let jí tak lze popřát mnoho úspěchů!

WEBOVÁ PREZENTACE LETNÍ ŠKOLY LINGVISTIKY

Letní škola lingvistiky [online] (c2007). Cit. 2013-12-15. <<http://www.lingvistika.cz>>.

LITERATURA

- BENEŠ, M. (2010): Letní škola lingvistiky 2010 v Dačicích. *Studie z aplikované lingvistiky*, 1, s. 156–160.
- BREHENY, R. – KATSOS, N. – WILLIAMS, J. (2006): Are generalised scalar implicatures generated by default? An on-line investigation into the role of context in generating pragmatic inferences. *Cognition*, 100, s. 434–463.
- KŘÍŽ, A. (2011): Dačická Letní škola lingvistiky 2011. *Studie z aplikované lingvistiky*, 2, s. 123–127.
- LEHEČKOVÁ, E. (2010): Letní škola lingvistiky v Dačicích. *Slovo a slovesnost*, 70, s. 158–161.
- OPLATEK, S. (2010): 3. ročník Letní školy lingvistiky v Dačicích. *Studie z aplikované lingvistiky*, 1, s. 171–172.
- PEKARÍKOVÁ, K. (2008): Letná škola lingvistiky v Dačiciach. *Slavica Slovaca*, 43, s. 181–182.
- PROKŠOVÁ, H. (2011): Letní škola lingvistiky počtvrté. *Naše řeč*, 94, s. 156–158.

Anna Kadlecová, Jan Křivan

*Ústav obecné lingvistiky FF UK
nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
anicka.kadlecova@gmail.com
jan.krivan@ff.cuni.cz*